

I. A polgári bíróságnak nincs hatásköre a testvérnek a cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt álló testvérevel való kapcsolattartása szabályozására. Ebben a tekintetben a gondnok dönt, illetve a gondnokot felügyeleti jogkörében a gyámhatóság utasíthatja a gondnokolt érdekében a családi kapcsolatok ápolásához szükséges intézkedések megtételére.

II. Ha a bíróságnak - hatáskör hiánya miatt - már a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítania, nincs olyan folyamatban lévő ügy, amelyben a bíró - az eljárás felfüggesztése mellett - az Alkotmánybíróságnál egyedi normakontrollt kezdeményezhetne [1959. évi IV. törvény 15/A. § (1) bekezdés, 20. §, 20/A. §, 1952. évi IV. törvény 92. § (1) és (4) bekezdés, 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet 140. §, 2011. évi CLI. törvény 25. §].

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. r. alperes és házastársa, néhai B. P. házasságából két gyermek született. 1979-ben B. B. felperes, 1984-ben pedig B. É., a II. r. alperes, aki közép súlyos értelmi fogyatékos. A szülők 2001. novemberi válásakor a bíróság a II. r. alperest az I. r. alperesnél helyezte el. A II. r. alperes 2002. augusztus 24-én betöltötte a 18. életévét. 2003. január 3-án a bíróság cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezte, gondnokául a gyámhivatal az I. r. alperest rendelte ki.

Időközben az I. r. alperesnek és a felperesnek, valamint az édesapjának a kapcsolata megromlott, viszonyuk elmérgesedett, ebből eredően, az I. r. alperes elzárkózására tekintettel a felperes és az édesapja nem tudott kapcsolatot tartani a II. r. alperessel. 2003-ban, egy bírósági döntés következtében a felperes és az édesapja elköltözött a volt közös lakásból és azóta a rendszeres kapcsolattartásra irányuló törekvések az I. r. alperes ellenállása következtében rendszerint meghiúsulnak.

A fennálló érdekellentét feloldása céljából a felperes és édesapja 2008 októberében a kapcsolattartás szabályozását kérte az illetékes gyámhivatalból. A gyámhatóság a kérelmüket - hatáskör hiányában - elutasította, arra hivatkozva, hogy a gyámhatóságnak nem áll módjában szabályozni a kapcsolattartást a szülő és nagykorú gyermeke között, még akkor sem, ha az a fogyatékos személy érdekét is szolgálná. Az Ny-i Városi Gyámhivatal vonatkozó határozatát, amely tehát a kapcsolattartás ügyében érkezett kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, a regionális közigazgatási hivatal szociális és gyámhivatalának megyei kirendeltsége helyben hagyta. Ezt követően a megyei bíróság végzésében a közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti kérelmet elutasította.

Időközben a kistérségi szociális és pedagógiai központ kirendeltsége felvette a kapcsolatot B. P.-né I. r. alperessel, akivel ismertették a Támogató Szolgálat szolgáltatásait és felajánlották a probléma megoldása érdekében a segítségüket, az I. r. alperes azonban nem élt ezzel a lehetőséggel. Az I. r. alperes közölte a Támogató Szolgálat munkatársaival, hogy a II. r. alperes napjai egy megszokott napirend szerint telnek, bármilyen változás vagy hirtelen jött esemény kizökkenti a napi ritmusból, ezáltal nyugtalanná válik. Ennek ellenére utóbb gyermekével együtt részt vett a Támogató Szolgálat karácsonyi ünnepségén, ahol a II. r. alperes szemmel láthatóan jól érezte magát. Ezt követően azonban az I. r. alperes a felajánlott mediációt elutasította, valamint azt is, hogy az intézményben sor kerüljön a testvérek találkozására. A szociális munkások a családdal történt találkozások során azt tapasztalták, hogy az I. r. alperes a gondnoki teendőit megfelelően ellátja, rendkívül szoros érzelmi kapcsolat áll fenn anya és lánya között, azonban az is észlelhető, hogy az I. r. alperes a szükségesnél nagyobb mértékben elszigeteli gyermekét a társadalomtól, ezért a II. r. alperes a képességeihez viszonyítva is önállóan.

A fentiekre tekintettel a felperes édesapjával együtt a Ny.-i Városi Gyámhivatalhoz fordult, és bejelentést tett, miszerint B. P.-né gondnok rosszhiszeműen nem biztosítja, hogy a II. r. alperes a családtagjaival találkozhasson, annak ellenére, hogy azon néhány eset alkalmával, amikor lehetőségük volt a II. r. alperest magukkal vinni, a kapcsolattartások jól sikerültek. A II. r. alperes szívesen vett azokon részt, igényli a testvérével való találkozást. Miután a gondnok a gondnokolt érdekeivel ellentétesen kívánságait, kéréseit figyelmen kívül hagyva megghiúsítja a családtagjaival való kapcsolattartást, kérték ezzel összefüggésben a gondnok megfelelő intézkedésre utasítását a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és a gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyer.) 140. §-ának (1) bekezdése alapján.

Az Ny.-i Városi Gyámhivatal határozatában 2009. április 3-án elutasította a fenti kérelmet. A felperes fellebbezése folytán a regionális államigazgatási hivatal szociális és gyámhivatal ny.-i osztálya határozatával az elsőfokú határozatot megváltoztatta és kötelezte B. P. gondnokot, hogy B. É. gondnokolt érdekében az alábbi intézkedéseket tegye meg: a kistérségi szociális és pedagógiai központtal 2009. június 2-án kötött együttműködési megállapodásban foglaltakat tartsa be, a központ munkatársaival működjön együtt, a gondnokolt rokoni és társadalmi kapcsolatainak szélesedését és erősödését állapotához mérten segítse elő és biztosítsa a kistérségi szociális és pedagógiai központ segítségével, helyiségében, a szolgáltatásainak keretén belül. Tájékoztatta továbbá B. P.-né gondnokot, hogy az előírt intézkedések elmulasztása vagy nem megfelelő megvalósítása esetén a gyámhivatal a gondnoki tisztségéből elmozdíthatja.

A jogerős határozat indokolása értelmében B. P.-né, mint gondnok, a kirendelésekor vállalta gyermekének B. É.-nek a gondozását is. Ennek keretében feladata - többek között -, hogy a gondnokolt és testvére kapcsolatát elősegítse. Ennek gyakorisága nem határozható meg, ezt a gondnokolt állapotához viszonyítva kell biztosítani, melyhez a Támogató Szolgálat munkatársai, mint független szakemberek segítséget tudnak nyújtani, tanácsadással, mediációval, illetve helyiség biztosításával. A gondnok és dr. B. B. közötti feszült viszony miatt - elsődlegesen a gondnokolt érdekében - indokolt, hogy a kapcsolat a kistérségi szociális és pedagógiai központ helyiségében jöjjön létre, előzetes egyeztetés alapján.

A felperes keresetében a II. r. alperessel való kapcsolattartásának szabályozását kérte, módosított kereseti kérelme szerint oly módon, hogy a II. r. alperest heti egy alkalommal, szombati vagy vasárnapi napon délelőtt 10 órától délután 17 óráig a mindenkori gondozási helyéről a kapcsolattartás kezdetekor elvihesse, majd a mindenkori gondozási helyére a kapcsolattartás lejáratkor visszavigye. Amennyiben B. É. állapota a gondozási helyéről történő elvitelt nem teszi lehetővé, a bíróság akként szabályozza a kapcsolattartást, hogy a felperes heti egy alkalommal, szombati vagy vasárnapi napon 10 órától 17 óráig jogosult legyen B. É.-vel, a mindenkori gondozási helyén a kapcsolatot tartani. Kötelezze a bíróság az I. r. alperest, mint gondnokot mindezek tűrésére és tartózkodásra minden olyan magatartástól, ami a kapcsolattartást korlátozza.

Indítványozta továbbá, hogy amennyiben a bíróság hatáskörének hiányát állapítaná meg, úgy jogszabály alkotmányellenességének észlelése okán az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján hivatalból forduljon az Alkotmánybírósághoz, egyben a jelen bírósági eljárást függessze fel. Álláspontja szerint ugyanis jelen ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amely alkotmányellenes, ugyanis az Országgyűlés elmulasztotta szabályozni a cselekvőképtelen nagykorú személy és családtagjai közötti kapcsolattartás eljárási rendjét, így az eljárásra hatáskörrel rendelkező szerv kijelölését. Ezzel a cselekvőképtelen, fogyatékos személyeknek a családtagjaival történő, a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló nemzetközi egyezmény 19. és 23. cikkében biztosított kapcsolattartási jogai súlyosan sérülnek. Azt ugyanis jelen esetben egy magánszemély - az I. r. alperes - jogkövetkezmények nélkül, teljes mértékben megakadályozhatja.

A fentiek szerinti keresetlevelet a felperes (akkor még mint II. r. felperes) édesapjával, B. P.-vel, mint I. r. felperessel együtt terjesztette elő. 2009. május 25-én azonban B. P. elhalálozott, ezért az elsőfokú bíróság az ő vonatkozásában a pert megszüntette.

Az I. r. alperes a kereset elutasítását kérte.

A II. r. alperes eseti gondnoka ugyancsak a kereseti kérelem elutasítását kérte. Álláspontja szerint a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani, mivel a bíróságnak jelen esetben a kapcsolattartás szabályozására nincs hatásköre.

Az elsőfokú bíróság ítéletével szabályozta a felperes és a II. r. alperes közötti kapcsolattartást, a láthatást. Megállapította, hogy a perben a felperes alappal hivatkozott arra, miszerint sem az 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.), sem a Gyer. nem rendelkezik a már nagykorú, de fogyatékos személlyel való kapcsolattartásról, noha a szabályozás indokolt lenne, különösen a szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 94/E. § (1) és (10) bekezdésében, valamint a 94/F. § (2) bekezdésének e) pontjában foglaltak értelmében, mely rendelkezések kifejezetten szabályozzák, hogy az intézményben élő személyek hogyan fogadhatnak látogatót, illetve, hogy a fogyatékos személyek jogainak érvényesülése érdekében figyelemmel kell lenni a társadalmi integrációjukhoz való jogra, más személyekkel történő kapcsolat létesítésére, kapcsolattartásra. Hasonló rendelkezéseket tartalmaz a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló nemzetközi egyezmény 19. cikke is.

A II. r. alperes olyan fogyatékos személy, aki nem szociális intézményi ellátást vesz igénybe, hanem otthon a gondnoka, az édesanyja gondozza. Emiatt azonban jogai nem korlátozódhatnak, csökkenhetnek azon fogyatékkal élő személyekhez képest, akik személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményben élnek és akik számára biztosítani kell családi kapcsolataik fenntartását, lehetővé kell tenni a rokonok látogatásának fogadását, illetve azt, hogy más személyekkel kapcsolatot létesíthessenek.

Az elsőfokú bíróság szerint jelen esetben a gondnok elmozdítása nem indokolt, tekintettel arra, hogy - a perben lefolytatott bizonyítási eljárás eredményéből megállapíthatóan - megfelelő környezetet teremt a gondnokolt számára, a megromlott családi viszonyra tekintettel azonban a kapcsolatfelvételt akadályozza.

Az elsőfokú bíróság kifejezett törvényi rendelkezés hiányában - a bírói gyakorlat alakításával - arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes és testvére, a II. r. alperes között a kapcsolattartás szabályozása indokolt és szükséges, tekintettel arra, hogy a korábban tett gyámhivatali intézkedések, a gondnokkal szemben történt fellépések nem vezettek eredményre. Ezért a felperes kereseti kérelmének helytadott, és a kiskorú gyermekek és a szülők, testvérek esetén alkalmazandó kapcsolattartásra irányadó bírói gyakorlatra is figyelemmel szabályozta a kapcsolattartást.

A másodfokú bíróság végzésével a pert megszüntette és az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte.

Megállapította, hogy a Csjt., az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) valamint a Gyer. kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezései kifejezetten a kiskorú gyermek jogaként deklarálják a szülőjével, illetve más hozzátartozókkal való kapcsolattartást, melyről főszabályként a gyámhatóság, házassági vagy gyermekelhelyezési per folyamatban léte esetén pedig a bíróság dönt. Megállapítható tehát, hogy a bíróságnak nincs hatásköre arra, hogy a felperes keresetében szabályozni kért kapcsolattartás felől döntsön.

A felperes a fellebbezésében helyesen hivatkozott arra, hogy egy joghézag kitöltése megvalósulhat törvényi vagy jogi analógiával. Törvényi analógiának tekinthető, amikor egy tényállásra nincs szabály, a jogvita mégis eldönthető a hasonló eseteket szabályozó jogi rendelkezéssel. Jogi analógia

esetén a jogtételek egy „szisztematikus csoportja”, vagy általános jogtételek kerülnek alkalmazásra más jogterületen, más tényállásra. Jogi analógia esetén az alkalmazott jogtétel, törvényhely más jogágra is kiterjedhet.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint azonban jelen esetben nincs joghézag, nincs szükség analógia alkalmazására.

Az iratokból ugyanis megállapítható - az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása is tartalmazza -, hogy jelen per felperese a gyámhatósághoz fordult annak érdekében, hogy a gyámhivatal B. P.-né gondnokot a gondnoki tevékenységéből származó kötelességek megtételére utasítsa. A regionális államigazgatási hivatal szociális és gyámhivatala, mint másodfokú gyámhatóság pedig határozatával olyan jogerős - keresettel nem támadott - határozatot hozott, amelyben a Gyer. 140. §-ának (1) bekezdése alapján, figyelemmel a Ptk. 19/A. §-ának (1)-(4) bekezdéseiben, valamint a 20. § (1)-(2) bekezdéseiben és a 20/A. §-ában foglaltakra is, B. E. gondnokolt érdekében kötelezte B. P.-né gondnokot, hogy a kistérségi szociális és pedagógiai központtal 2009. június 2-án kötött együttműködési megállapodásban foglaltakat tartsa be, a központ munkatársaival működjön együtt, a gondnokolt rokoni és társadalmi kapcsolatainak szélesedését és erősödését a gondnokolt állapotához képest segítse elő. A másodfokon eljáró gyámhatóság határozatában egyben tájékoztatta a gondnokot, hogy az előírt intézkedések elmulasztása vagy nem megfelelő megvalósítása esetén a gyámhivatal a gondnoki tisztségéből elmozdíthatja.

A másodfokú gyámhatóság hivatkozott határozatának indokolásából megállapíthatóan ezeknek az intézkedéseknek a meghozatalát - egyebek mellett - az indokolta, hogy a gondnokoltnak az édesanyja mellett a testvére a legközelebbi hozzátartozója és miután az édesanyja gondozza őt, így szükséges, hogy a testvérével való kapcsolatát a gondnok elősegítse. A gondnok és dr. B. B. közötti feszült viszony miatt ugyanakkor a gondnokolt érdekében az is indokolt, hogy a kapcsolattartásra a kistérségi szociális és pedagógiai központ helyiségében kerüljön sor, előzetes egyeztetés alapján, a gondnokolt állapotának megfelelően.

A másodfokú bíróság megállapítása szerint a hatáskörrel rendelkező gyámhatóság jogerős határozata tartalmazza azokat az intézkedéseket, amelyek a II. r. alperes, mint gondnokolt érdekében a rokoni szálak megerősítése terén szükségesek. Végrehajtásra tartozó kérdés, hogy a gyámhatóság jogerős határozatában foglalt intézkedések mennyiben vezetnek eredményre, de azok esetleges eredménytelensége sem alapozhatja meg a bírósághoz fordulás jogát. Erre az elsőfokú bíróság által felhívott analógia útján alkalmazhatónak tartott jogszabályi rendelkezések sem adhatnak alapot.

A kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság a pert az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 157. §-ának *a*) pontja alapján - a Pp. 130. §-a (1) bekezdésének *b*) pontjára utalással - megszüntette és a Pp. 251. §-a (1) bekezdésének alkalmazásával az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte.

A jogerős permegszüntető végzés ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérte, másodlagosan pedig azt, hogy amennyiben a Kúria úgy ítéli meg, hogy a felülvizsgálattal támadott végzés nem jogszabálysértő, de az alkalmazott jogszabályok ellentétesek az Alaptörvény rendelkezéseivel vagy azok sértik a perben érintettek Alaptörvényben biztosított jogait, illetve joghézag áll fenn, úgy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: ABtv.) 25. §-a alapján forduljon az Alkotmánybírósághoz.

A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése eljárásjogi és anyagi jogszabályt egyaránt sért. A bíróság ugyanis a tényállást nem tárta fel a kellő mértékben, illetve a hatásköre hiányának megállapítása során indokolás nélkül mellőzte az Alkotmánybírósághoz fordulásra irányuló felperesi kérelmet. Az alkalmazott jogszabályhelyeket tévesen értelmezte, illetve a

rendelkezésre álló tényekből hibás következtetéseket vont le.

A másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy jelen esetben nincsen joghézag, ugyanis a Gyer. 140. §-ának (1) bekezdése a kapcsolattartásra vonatkozóan megfelelő lehetőséget biztosít a gyámhatóság számára. A felperes szerint azonban a jelen élethelyzetet a jog nem kezeli megnyugtatóan és egyértelműen, a szabályozás nem nyújt az érintett feleknek iránymutatást.

A fentieket támasztja alá az eljárás iratanyaga is. Ezek között található - többek között - a regionális közigazgatási hivatal szociális és gyámhivatalának határozata, melynek indokolása értelmében „a jelenleg hatályos jogszabályi rendelkezések szerint nagykorú személynek, még ha gondnokolt is, nem lehet a kapcsolattartását szabályozni, illetve arra kötelezni sem a nagykorút, sem a szülőjét. Erre a Magyar Köztársaságban semmilyen szerv, bíróság nem rendelkezik hatáskörrel”. Ezzel az érveléssel a közigazgatási határozatot felülvizsgáló megyei bíróság is egyetértett végzésében.

A fentiekhez hasonlóan nyilatkozott az elsőfokú eljárásban a II. r. alperes eseti gondnoka is, amikor azt mondta, hogy „az irányadó jogszabályok szerint nincs olyan rendelkezés, ami szabályozná jelen esetben kapcsolattartást, viszont valós igény, hogy ezt szabályozni kell. Tény, hogy a Családjogi törvény erről nem rendelkezik”.

A másodfokú bíróság által preferált, a gondnokkal szembeni utasítási jog „tökéletesen alkalmatlan” arra, hogy a fennálló joghézagot rendezze. Ezt erősíti meg a Szociális és Munkaügyi Minisztérium 2010. május 6-án kelt határozata is, mely szerint a gyámhivatalnak nincs hatásköre arra, hogy a felnőtt személyek kapcsolattartását szabályozza.

A felperes szerint a fentiekből egyértelműen megállapítható, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló adatokból hibás következtetésre jutott, a Gyer. 140. §-ának (1) bekezdését jogszabálysértő módon értelmezte. Egy olyan bonyolult élethelyzet ugyanis, mint ami egy gondnokolt és hozzátartozóinak kapcsolattartása, részletes jogszabályi feltételek, rendelkezések hiányában utasítással nem kezelhető, nem kényszeríthető ki.

A felülvizsgálati kérelem szerint a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 3. § (3) bekezdésének utolsó fordulatóban foglaltakat is, mely szerint a bíróság köteles a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztatni. Amennyiben a másodfokú bíróság kellő időpontban tájékoztatta volna a felperest arról, hogy a joghézag létét nem látja bizonyítottnak, úgy a szükséges, a felülvizsgálati kérelemben idézett okiratokat a bíróság rendelkezésére bocsátotta volna.

A fentiekben túlmenően a másodfokú bíróság akkor járt volna el jogszerűen, ha a hatáskörének hiányát megállapítva megkeresi az Alkotmánybíróságot, mivel a jogi rendezetlenség folytán a felperes és fogyatékos testvére Alaptörvényben rögzített jogai sérülnek.

A felperes szerint a joghézag létét és az ügy bonyolultságát mi sem igazolja jobban, mint hogy jelen élethelyzetet már több mint 8 éve nem sikerült rendezni.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a keresetében a cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt álló nagykorú testvérével való kapcsolattartásának szabályozását kérte.

A Csjt. 92. §-ának (1) bekezdése szerint a gyermeknek joga, hogy különélő szülőjével személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn. A gyermekétől különélő szülő joga és kötelessége, hogy gyermekével kapcsolatot tartson fenn, vele rendszeresen érintkezzen. A gyermeket nevelő szülő vagy más személy köteles a zavartalan kapcsolattartást biztosítani.

A Csjt. 92. §-ának (4) bekezdése szerint a kapcsolattartásról a szülők megegyezésének hiányában a gyámhatóság dönt, amennyiben azonban házassági vagy gyermekelhelyezési per van folyamatban, a szülők megegyezésének hiányában a kapcsolattartást a bíróság szabályozza.

A kapcsolattartásra vonatkozó részletes rendelkezéseket a Gyer. határozza meg, a szülő és a kiskorú gyermek kapcsolattartásán túlmenően biztosítva más közeli hozzátartozók kapcsolattartási jogát is.

A fentiekből kitűnően a bíróság csak a Csjt. 92. §-ának (4) bekezdése szerinti esetekben rendelkezik hatáskörrel a szülő és a kiskorú gyermek közötti kapcsolattartás szabályozására. Helyesen járt el ezért a másodfokú bíróság, amikor jelen esetben a pert a Pp. 157. §-ának *a)* pontja alapján a Pp. 130. §-a (1) bekezdésének *b)* pontjára utalással - figyelemmel arra, hogy a felperes követelésének érvényesítése más hatóság hatáskörébe tartozik - megszüntette és erre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte.

Nagykorú hozzátartozók kapcsolattartására vonatkozóan a Csjt., a Ptk., illetve a Gyer. kifejezett rendelkezéseket nem tartalmaz, tekintettel arra, hogy a nagykorú személy - ideértve a cselekvőképességet korlátozó gondnokság hatálya alatt állókat is - mindenfajta kontroll és előírás nélkül, szabadon döntheti el, hogy kivel, milyen körülmények között kíván érintkezésbe lépni, kapcsolatot tartani, ez önrendelkezési jogának elidegeníthetetlen része.

Más a helyzet a cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt álló, esetlegesen akaratnyilvánításra is képtelen személyek esetében. A számukra szükséges jogi védelmet, támogatást a gondnokság intézménye, közvetlenül pedig a gondnok személye biztosítja, aki a Ptk. 20. §-a értelmében a gondnokság alá helyezett személy vagyonának kezelője és törvényes képviselője, illetve - vállalása esetén - ellátja a gondnokság alá helyezett gondozását is. A Ptk. 20/A. §-a értelmében a gondnok tevékenységét a gyámhatóság felügyeli.

A cselekvőképtelen személy nevében a gondnok jár el. A gondnoknak a véleménynyilvánításra képes gondnokolt kívánságát, kéréseit döntései meghozatala előtt meg kell hallgatnia és lehetőség szerint figyelembe kell vennie. Amennyiben ezen kötelezettségét folyamatosan megszegi, ez az elmozdítását vonhatja maga után [Ptk. 15/A. § (1) bekezdés].

A cselekvőképességet kizáró gondnokság alatt álló személy gondozását is végző gondnoknak nem csupán az érintett személy fizikai ellátását kell a rendelkezésre álló pénzügyi keretek között biztosítania, hanem elő kell mozdítania a gondozására bízott fogyatékos ember képességeinek kiteljesedését, társadalmi kapcsolatainak ápolását, a gondnokság alatt álló személy érdekeinek elsődlegességét szem előtt tartva. A perben beszerzett pszichiáter szakértői véleményből is megállapítható ugyanis, hogy bár a rokonai kapcsolatok ápolása - elvben - kedvezően érintheti az érintett személy státuszát, komfortérzetét, azonban minden esetben körültekintően vizsgálni szükséges, hogy a kapcsolatfelvétel, illetve kapcsolattartás a gondnokság alá helyezett aktuális állapotában nem okozna mégis esetleges rosszabbodást.

Amennyiben azonban ilyen körülmény nem állapítható meg, és a gondnok alapos indok nélkül tagadja meg, illetve korlátozza a kapcsolattartást, a Gyer. 140. §-ának (1) bekezdésében foglaltak alapján a gyámhivatal a gondnokot a gondnokolt érdekében megfelelő intézkedés megtételére utasíthatja, jelen esetben tehát arra, hogy a gondnokolt és a rokonai közötti kapcsolattartást mozdítsa elő, segítse, aminek tartalma, módja, formája esetenként más és más, ezért az ilyen „kapcsolattartásra” a kiskorú gyermekre irányadó jogszabályi rendelkezések nem alkalmazhatók.

A fentieknek megfelelően járt el a regionális államigazgatási hivatal szociális és gyámhivatalának ny.-i osztálya a korábban már idézett, 2009. június 25-én hozott jogerős határozatával, mellyel a Kúria maradéktalanul egyetért. A határozat rendelkező része ugyan általánosan írja elő azt a gondnoki kötelezettséget, hogy a gondnokolt rokonai és társadalmi kapcsolatainak szélesedését és

erősödését - állapotához mérten - segítse elő, a határozat indokolása azonban konkrétan meghatározza, hogy B. É. és dr. B. B. közötti kapcsolattartás kialakításában, fenntartásában kell a gondnoknak közreműködnie, a Kistérségi Szociális és Pedagógia Központ támogatásával.

Helyesen jutott tehát a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy jelen esetben nincsen olyan joghézag, ami analógia alkalmazását tenné szükségessé, a Gyer. 140. §-ának (1) bekezdése alapján ugyanis - amennyiben a társadalmi, családi kapcsolatok ápolása, adott esetben a gondnokolt érdekében áll és ezt számára a gondnok nem biztosítja - a gyámhatóság utasíthatja a gondnokot a szükséges intézkedések megtételére.

Kétségtelen, hogy jelen ügyben több alkalommal is a gyámhatóság bizonytalansága volt tetten érhető a jogszabályok értelmezése során, ez azonban alapvetően annak tudható be, hogy hasonló jogalkalmazási kérdés ritkán merül fel, illetve célszerű lenne, ha a jogalkalmazókat részletesebb, konkrétabb jogszabályi rendelkezések segítenék. Ez azonban önmagában nem jelenti azt, hogy a szabályozásban „joghézag” állna fenn, és nem ad alapot a gyámhatóságra telepített hatáskör polgári bíróság általi elvonására.

A kifejtettekre tekintettel tehát helyesen járt el a másodfokú bíróság akkor is, amikor - joghézag hiányában - a felperes másodlagos kereseti kérelmének nem adott helyt és ezzel összefüggésben Alaptörvény-ellenesség észlelésének hiányában nem fordult az Alkotmánybírósághoz, a 2011. évi CLI. törvény 25. §-a szerint. Erre egyébként nem is lett volna törvényi lehetősége, ugyanis az ABtv. 25. §-a a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során biztosít - meghatározott feltételek esetén - lehetőséget az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság megkeresésére. Jelen esetben azonban a bíróságnak - hatáskör hiányában - a keresetlevelet még az ügy érdemi vizsgálatát (folyamatban létét) megelőzően idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítania.

A fentiekre tekintettel a Kúria megállapította, hogy a jogerős végzés nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. (*Kúria Pfv.II.20.591/2012.*)